

Dr. Gubás Jenő:

Anyanyelvünk romlása, magyarságunk pusztulása

Amikor az anyanyelv megfelelő ismeretének a szükségességéről beszélünk, általában a köz-, illetve az irodalmi nyelvre gondolunk. Pedig a szaknyelv helyes használata, a magyar szakkifejezések ismerete és alkalmazása, éppolyan jelentős, mint az előbb említettek. Sőt, ha tudjuk, hogy a mai világ a műszaki forradalom korát éli, és minden tudományág gyorsan fejlődik, amikor nemcsak a szaknyelv, de általában a köznapi kommunikáció is képtelen szabadulni a szakkifejezések bűvkörétől és használatától, akkor nem kétséges, hogy **a szaknyelvnek mint a magyar nyelv rétegnyelvének az ismerete is fölértékelődik.** Az anyanyelv megfelelő tudása egyébként számunkra a leghatásosabb fegyver a magyarságunk megtartásában. Ismerve a délvideki magyarság nemzet tudatának és nyelvének siralmas helyzetét, valamint a ránk nehezedő beolvasztási törekvéseket, éppen ezért végtelenül szükséges e témára ráirányítani a figyelmet.

Nem lehet, nem szabad elfogadni azt a tévhitet, hogy a magyar nyelv minél tökéletesebb elsajátítása és e tudás átadása egyedül a magyartanárok feladata. Erre kell törekedniük a szaktanároknak is, és nekik is éppolyan kötelességük a helyes beszédet megkövetelni a tanulóktól, mint ahogyan azt teszi a magyar nyelv és irodalom tanára. És itt mutatkozik meg az önálló magyar nyelvű felsőoktatásnak a szükségessége. Mert ha a szerb nyelvű egyetemet végzett tanár nem igényes az anyanyelvére, s nem hajlandó a szerbül tanult szakkifejezéseket magyarul is elsajátítani (a többség sajnos nem ilyen öntudatos), akkor nem lesz képes a tanulókkal ismertetni a magyar szakszókincset. Ezzel pedig tudatos nyelvrombolást végez, hisz jogszerűvé emeli a kevert, a magyartalan, pongyola beszédstílust.

A szaknyelv tökéletes ismeretének fontosságára mutatott rá például az az anyaországi orvostudományi tanácskozás is, amelyet 2001. december 7-én a Magyar Tudományos Akadémián a Betű- és szövevény a magyar orvosi irodalomban címmel tartottak meg. Ezen a résztvevők „alapvetően helyes elképzelésnek tartották az orvosi szaknyelv főiskolai, egyetemi (akár egészségügyi, orvosi, akár bölcsészettudományi intézményben való) oktatásának megteremtését”. Azóta ez a javaslat meg is valósult, mivel a magyarorszá-

gi orvostudományi egyetemeken a magyar orvosi nyelv kötelező választható tantárgy lett. A résztvevők támogathatóknak tartották azt is, hogy a minősítő tudományos értekezések (szakdolgozatok, PhD- és nagydoktori disszertációk stb.) értékelésének szempontjai között a nyelvi minőség is szerepeljen. Egyetértettek abban (is), hogy szükséges lenne – legalább a tankönyvek esetében – „a szakmai vizsgálaton túl a helyesírási, nyelvhelyességi, stílusi felügyelet, szakvéleményezés is”. Mindezt a zárónyilatkozat is magában foglalja. Ennek tudatában már nem lehet kétséges, hogy a délvideki magyarság tudományos fórumainak is illik, helyesebben szükséges foglalkozni ezzel a témakörrel, hisz ezek ismeretének hiánya például meggátolja az anyaországi továbbképzést, valamint a publikáció lehetőségét. Persze az sem mellékes, hogy egy magasán képzett szakember milyen szinten beszél az anyanyelvét és ismeri az általa használt szaknyelvet.

Rátérve a szaknyelv mai problémáira, először meg kell határozni, hogy e fogalom mit foglal magában. Nem vitás, hogy **a magyar nyelv egységes, azaz csak egy magyar nyelv létezik.** Ezen belül természetesen vannak különböző nyelvváltozatok. Nagy általánosságban három ilyen tagozódást szokás megkülönböztetni:

1. az irodalmi és a köznyelv

2. a nyelvjárási szókincse

3. a csoport- és rétegnyelvek kategóriája.

A rétegnyelvek legfontosabb csoportját a szaknyelvek képezik, mivel ezek függenek össze a legközvetlenebbül a termeléssel, a gazdasági élettel, valamint a tudományos és technikai fejlődéssel.

„A szaknyelvek együttese önmagában ... annyira összetett és annyira szerteágazó, hogy még egységes megjelölésük is gondot okoz.” Csoportosításuk a tudományágak osztályozásával kapcsolatos és párhuzamos feladat. A könyvtartományban és a bibliográfiában ez a felosztás az Egyetemes Tizedes Osztályozás (ETO) alapján történik, és a nyelvtudomány is ezt a csoportosítást fogadta el. Így például beszélhetünk a filozófia és lélektan nyelvezetéről, a társadalomtudományok, ezen belül a szociológia, a statisztika, a jogtudomány, a pedagógia, a kereskedelem, a gazdaságtan, a piackutatás, az etnológia stb. nyelvezetéről, a természettudo-

mányok, ide tartozik a fizika, a matematika, a csillagászat, a kémia, a biológia, a geológia stb. nyelve, az alkalmazott tudományok, mint például az orvostudomány, a gyógyszerészet, a technika, a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, a kohászat stb. nyelve. Külön csoportba tartoznak a művészetek és a sport. Úgyszintén külön kategóriát képez a nyelvtudomány is. A tízes tagozódáson belül természetesen további osztódások léteznek, hisz ma már minden tudományágon belül számtalan szakosodás ismeretes. **A szakszókincs valószínűleg a leggazdagabb nyelvváltozat, hisz Földünkön csak a fölfedezett növény- és állatfajok száma legalább másfél millió, a szerves vegyületek száma pedig négymillió fölött van.**

Különbségek vannak a szaknyelv írásában is. Sajátos elemei a szaknyelvnek a jelek, (pl. +, -, §) rövidítésszerű betűjelzések (pl. *W* = watt), alaki hasonlóságot kifejező betűjelzők (pl. T-vas), mozaikszók (pl. radar, trafó stb.). Gyakoribbak a rövidítések, képletek, levezetések használata. Mindezek az átlagember számára megnehezítik a szöveg megértését és csak a szakember számára teszik hozzáférhetővé.

A szaknyelv stílusa is eltér a köz-, illetve az irodalmi nyelvtől. Sőt, a különböző szaknyelveken belül is vannak stílusbeli eltérések. Ennek illusztrálására elég csak utalni például egy matematikai és egy jogászati értekezés stílusára. A különbség nem kétséges. Természetesen minden szaknyelv elsődleges és legfőbb követelménye, „hogy a szakszókészlet elemeinek a használata szigorúan pontos legyen. A terminus technicusok ugyanis egzakt fogalmi tartalmakat jelölnek. ... A szakmai stílus tárgyilagos és személytelen, ezért természetes mondatfajtája a kijelentő mondat. Mivel pedig a szerző okfejtéseket, magyarázatokat, következtetéseket közöl, ügyelnie kell arra, hogy alárendelt mondat szerkezetei áttekinthetők és szabályosak legyenek ...”. A műszaki, az alkalmazott és a természettudományok általában tényeket írnak le vagy állapítanak meg, illetve szabályokat és törvényszerűségeket rögzítenek. Ezért a legvilágosabb utat kell követniük. Bár stílusában a közigazgatás és a jogi nyelv sokban különbözik a természet-, illetve az alkalmazott tudományok nyelvezettől, a világos, közérthető fogalmazás e két kategóriára is érvényes. A gyakorlat azonban sajnos mást bizonyít, ugyanis nem ritkák a bürokratikus szövegburjánzások. Mivel általában a „hatóság” intézkedik, ezért a hivatali stílust a személytelenség jellemzi. Gyakorlati a sablonos kifejezések is. Pedig „társadalmi fontosságánál fogva ennek a csoportnak a szerepe a legnyomósabb, kisugárzása a legerősebb,

mert – legalábbis passzív módon – szinte mindnyájan kapcsolatban vagyunk vele. ... Fontos, hogy ... a szaknyelvi rétegek közel álljanak az élet nyelvéhez, azaz minél kevésbé zárkózzanak el a szakma művelőinek ... szűkebb körébe, s a természetesség, a közérthetőség biztosítsa széles körben való hatékonyságukat, azt, hogy mindenkihez szóljanak. Ugyancsak fontos, hogy ne fertőzzék, szennyezzék a köznyelvet fölösleges idegen szavakkal, torz formákkal, magyartalan szerkezetekkel, hanem árnyalják, gazdagítsák.”

„Téves azonban az a fölfogás, hogy a tudományos stílusnak föltétlenül száraznak kell lennie. Ez mindenképpen a szerző egyéni temperamentumától, a leírtakhoz való egyéni viszonyulásától, az ezekkel való intim azonosulás fokától és egészében: egyéni íráskultúrájától függ.”

A tudomány fejlődésével a szaknyelv nap mint nap gazdagodik, és ma már óriásira duzzadt. Egyre-másra jelennek meg a szakszótárak, szakmai szójegyzékek, de az idegen kifejezések magyarosítása is állandóan napirenden van. Ennek ellenére mégis azt kell megállapítani, „hogy a szaknyelvek – a tudomány és a technika fejlődésében nagy és egyre növekvő szerepükhöz képest – még mindig nem részesülnek a szakemberek, köztük a nyelvészek részéről abban a figyelemben, amelyet megérdemelnének”.

A tudományok fejlődésével az idegen szavak tömege áramlik be nyelvünkbe, miközben a megfelelő magyar kifejezések képzése messze elmarad a kívánatostól. **„Az idegen szók befogadása a szókincs gyarapodásának állandó eszköze, ez természetes folyamat volt az évszázadok során, és ma is az. ... A nyelvművelő szakirodalom csak a fölösleges, a magyarral pótolható idegen szavak ... előfordulása ellen harcol.”** Az idegen kifejezések használatának a leggyakoribb oka a sznobizmus, az előkelőségek, a nyugatimádat, a divat és a szakszerűség látszatának keltése, aminek természetesen semmi köze a szakszerűséghez, ellenben a megérthetőséget nagyban nehezíti. Ezzel szemben például a nyelvrokonunknál, a finnnek a legtöbb idegen szónak megvan a finn megfelelője. Így a finn az egyik „legtisztább” nyelv Európában. Az idegen szavak szükségtelen használatának sajnálatos ténye mellett, hogy veszélyezteti anyanyelvünk tisztaságát, számtalan más problémát is előidéz. Szűts László egyik tanulmányában e kérdésekre hívja fel a figyelmet, többek közt arra, hogy nagy gondot okoz az idegen kifejezések írásmódja és nemkülönben a kiejtése. Hely- és időszűke miatt nincs lehetőségem bővebben e témakörben elmerülni, ezért csupán néhány példával illusztrálnám e buktatókat. Köztudott,

hogyan a meghonosodott idegen szavakat „magyar szavak gyanánt” írjuk. Csak az a gond, hogy mely szavak tekinthetők meghonosodottnak, és melyek még nem. Sok esetben a magyar ejtőmód alapján kell írni az idegen szót. Pl. korábban a mamut szót két „m”-mel, ma viszont egy „m”-mel írjuk, korábban matringot, most motringot írunk stb. De az eredeti szóalak sem mindig a helyes, mert pl. ma nem a göröghöz közelebb álló szimpozion alakot használjuk, hanem a latin-német hatásra a szimpózium formát. Gondot okoz az is, hogy „időnként ... eltér egymástól a köznyelvi és a szaknyelvi írásmód”.

Nem kevesebb problémát jelent az idegen szavak kiejtése sem. Még a közismert kifejezéseknél is megtörténhet a „baki”. Pl. nem *poszthumusz*, hanem a *posztumusz* a helyes, nem *koperál*, hanem *kooperál*, nem *szuggeszció*, hanem *szuggesztió* stb. Az utóbbi időben a már közhasználatúvá vált idegen szavakat is némely fontoskodók tudálékoskodva „visszaidegenítik”. Pl. a *burleszk* különben olasz eredetű szót egyesek angolosan *börleszk*-nek ejtik, a *reneszánsz*ot *röneszansz-nak* stb. Az eredeti kiejtés módjáról Lőrincze Lajos a következőképpen vélekedik: **„Nem tudom megfigyelték-e már, sokan milyen kínosan törekszenek arra, hogy az angol eredetű szavakat igazi angol módjára, a franciákat meg ékes franciasággal ejtsék ki magyar beszédükben. Szinte jobban ügyelnek rájuk, mint a magyar szavak helyes kiejtésére, mert meg akarják mutatni műveltségüket, s nyilván szívükön viselik más nyelvek eredetiségét, tisztaságát. Pedig bizony a nyelv története azt mutatja, hogy az ilyen származású szavakat előbb-utóbb minden nyelv a maga sajátosságai, természete szerint alakítja, nem kell tehát szégyenkeznünk amiatt, ha egy-egy idegenből kölcsönvett szó kiejtése nyelvünkben megváltozott, nem egyezik meg a kölcsönadó nyelvben való kiejtésével.”**

Nem kisebb gondot jelentenek az idegen szórövidítések és a betűszavak kiejtése sem. Például az Amerikai Egyesült Államokat betűszóval USA-nak írjuk és mondjuk, viszont a CIA-t vagy az FBI-t már *szí-áj-é-nek*, illetve *ef-bi-áj-nak* ejtjük. Szűts László tanulmányában (Meghonosodó idegen szavak viselkedése nyelvünkben*) még számtalan más problémát is említ, de mindegyikre nincs módunkban kitérni.

Összegezve ezt a témát: megállapíthatjuk, hogy a szaknyelvbe áramló idegen kifejezések számtalan problémát okoznak, mind az írásmód, mind pedig a kiejtés tekintetében, de főleg megnehezítik a szöveg megértését, és ez nem lehet a célja egyetlenegy szerzőnek sem. Ezért minden tudományág művelőinek ar-

ra kell törekedniük, hogy ne az idegen, hanem a magyar szakkifejezéseket használják, s hogy az új idegen szavakat lehetőleg (képességük szerint) szóképzéssel magyarral váltsák fel.

Néhány gondolat az orvosi nyelv mai problémáiról

Nem kétséges, hogy az orvostudomány rohamos fejlődése egyrészt, másrészt a globalizálódó társadalmunk olyan rombolóan hat anyanyelvünkre, hogy annak kivédése a magyarság megmaradása érdekében elengedetlen feladat, mert „a magyar nyelvű szakirodalom nélkül nyelvünk szegényedik.” (Fehér János egyetemi tanár) Márpedig „nekünk a nyelvünk nagyobb kincs, mint a Földünk, mert régiebb, és akkor is él, amikor a Föld már nem a miénk. Nagyobb, mint a történelmünk, mert a történelem a nyelvben elfér, de a nyelv nem fér el a történelemben. Az egyetlen nemzeti vagyion, amelyből a szegény embernek is éppen annyi jut, mint a hercegnek. Leghűbb képünk, mert nem a nyelvünk olyan, mint mi, hanem mi vagyunk olyanok, mint a nyelvünk.” (Ravaszi László református lelkész.)

Az orvostudományi ismeretek gyarapodásával az új fogalmak özöne zúdul ránk, s árasztja el még ma is nyelvünket. Ez a tudományág ma forradalmi változáson megy át: a molekuláris biológia korát éli. A folyamat hasonló ahhoz, amit elődeink a mikroszkópos vizsgálatok korában tapasztalhattak, amikor is „az addig kézzelfogható – szöveti és sejtszintűvé zsugorodott. ... **A molekuláris biológia új fogalmak ezreit szüli, új szótár s:ületik, ... és – ha nem találunk magyar megfelelőket, nem készítjük az új szótárt magyarul is – a magyar orvosi nyelv csenevészé válik, egy kifícámodott zagyva keverékké, melyet az orvosok is csak részben fognak érteni.”** Korábban a latin volt az uralkodó tudományos nyelv, amellyel szemben óvni kellett, s új magyar fogalmakkal gazdagítani a szaknyelvet, korunkban pedig ezt felváltotta az angol. Dr. Bösze Péter, aki megálmodója volt annak a tudományos tanácskozásnak, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia 2001. december 7-én szervezett Betű- és szóvetés a magyar orvosi irodalomban címen, ezzel kapcsolatban a következőket mondta: „Ma az orvosi irodalom és szakma nemzetközi nyelve az angol. Ez teljesen helyénvaló, mert kell egy közös nyelv az érintkezésben és kapcsolattartásban. ... Ez azonban semmilyen körülmények között nem vezethet a hazai nyelv elsorvadásához. A ma orvosának felelőssége a magyar nyelv megőrzése, művelése, ami csak a magyar kifejezések használatával érhető el. Feladatunk,

hogyan a nemzetközi elnevezések magyar megfelelőit megtaláljuk, és azokat egységesen értelmezve használjuk. Hiszem, hogy a nemzetek csak gyökereik megőrzésével őrizhetik meg a globalizáció által fenyegetett önazonosságukat." Tovább folytatva ezt a gondolatsort Grétsy László idézte Orbán Viktornak az Anyanyelv-ápolók Szövetsége tanácskozásán elhangzott gondolatait, miszerint vannak az életnek olyan területei, mint például a gazdaság, „ahol ahelyett, hogy ellenérzésekkel viseltetnénk a globalizációval leírt jelenséggel szemben, sokkal okosabban járunk el, ha a modern gazdaság kihívásainak megpróbálunk megfelelni. ... De vannak olyan területek is, ahol ... kifejezetten ellen kell állnunk a világegyesítés magával sodró hatásának, és ... a nyelvünk ügye ... ilyen terület." Természetesen mindezt tudatosítani kell, hisz öntudattal rendelkező más kis népek is ezt teszik. Például a spanyolok, a portugálok vagy az írek, amióta az Európai Unió tagjaivá váltak, nemhogy lemondtak volna nemzeti és nyelvi sajátosságaikról, hanem inkább megerősítették őket. Sokan sajnos még ma is kétségbe vonják ennek szükségességét. Azt tartják, hogy „egy közös világ felé haladunk,” és az idegen kifejezéseket azok is megértik, akik nem tudnak magyarul. Némelyek a magyar orvosi nyelv szükségességét is megkérdőjelezzik, amit semmiképp sem szabad elfogadnunk. Ezért vált szükségessé elindítani a Magyar Orvosi Nyelv című, évenként kétszer megjelenő lapot, amely már a harmadik évfolyamát éli, de a mi környezetünkben sajnos még eléggé ismeretlen. Ebben a lapszerkesztő, dr. Grétsy Zsombor orvos, az MTA Magyar Nyelvtudományi Társaságának tagja, a folyóirat következő alapelveit határozta meg, amelyek egyben a tudományos értekezések nyelvi normáira is vonatkoznak: „... mindenki a saját belátása, tudása, akarata szerint, a szerzőisége legnagyobb tiszteletben tartása mellett, de a szavak, a vélemények leírásával járó óriási felelőssége tudatában, s e felelőség tudatos szem előtt tartásával fogalmazza meg gondolatait, észrevételeit, tanácsait. Mi magunk a helyesírást tekintve a magyar helyesírás szabályai jelenleg érvényes, tizenegyedik kiadását, A magyar helyesírási szótár (Akadémiai Kiadó, 1999) és az MTA által is elfogadott Orvosi helyesírási szótárat tekintjük mérvadónak a szövegeket illetően.” Bár ez utóbbi kiadvány már is sok vitára ad lehetőséget.

A már fent említett tanácskozásnak az alábbiakban ismertetett zárónyilatkozata szerint a magyar orvosi szaknyelv oktatását mind az orvosi, mind a bölcsészettudományi egyetemen külön tantárgyként óhajtják bevezetni. Ez azért is indokolt, mert „**minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenen sohasem**”.

(Bessenyei György)

„A tanácskozáson résztvevők egyetértettek abban, hogy szükség van magyar orvosi szaknyelvre és annak fejlesztésére, ápolására, s ennek érdekében széles körű, egyetértésre törekvő orvosi és nyelvészeti együttműködésre.

Hasznosnak tartják a Magyar Orvosi Nyelv című szaknyelvi lap rendszeres kiadását mint általános, mindenki számára elérhető, nyílt vitafórum létét.” (Budapest, 2001. december 7.)

Tehát mindenki egyetértett abban, hogy szükséges a magyar orvosi nyelv magyarosítása, illetve a ránk zúduló idegen szavaknak magyar kifejezésekkel való helyettesítése. Csak az a vitás, hogy mit, mennyit és milyen módon szükséges és lehet magyarítani. Erre dr. Bősze Péter adta meg a választ: „... magyarítani csak akkor szabad, ha azzal az író mondanivalóját nem változtatjuk meg vagy homályosítjuk el.” Ennek módozatát és irányelveit is ismerteti Bősze Péter:

„1. **Semmiképpen se használjunk olyan idegen szót, amelynek pontos magyar megfelelője van, még a változatosság kedvéért se, és akkor se, ha már régóta forgalomban van!**

2. **Sok idegen szó különböző jelentéseinek más és más magyar szó felel meg. Ne legyünk restek megtalálni!**

3. **Amely fogalomra nincs magyar szó, elfogadható az olyan idegen szó, amelynek hangsora illik a magyar nyelvbe (tisztá hangrendű, nincs benne idegen hang, mássalhangzó-torlódás stb.). Az ilyeneket egyszerűen átírjuk magyar helyesírássra, és mint jövevényszó gazdagítani fogja eredeti (azaz nem származék) szókincsünket.**

4. **Amely idegen szó nem felel meg a fenti követelménynek, azt próbáljuk meg magyarítani, mégpedig lehetőleg azonnal, amint a fogalom bejön, később már nehéz elfogadtatni (ahogyan valaki már rámutatott).** A magyarításnak több módja van:

tükörfordítás: ez nem mindig szerencsés, hiszen másképpen gondolkodik az a nemzet, amely az idegen szót alkotta, mások a képzetársításai. ...

újonnan való elnevezés: gondoljuk jól meg, mit jelent az adott fogalom, és azt fejezzük ki. ... Abban ne kövessük az angol példát, hogy egy hosszú körülírást azután betűszóvá rövidítünk (pl. AIDS), mert a betűszavak aztán nem mondanak semmit. A névben nem kell mindennek benne lennie. Ha már azonosítottuk a fogalommal, akkor abban a környezetben azt jelenti.

népetimológia: hangzás alapján azonosítjuk egy létező magyar szóval (pl. e-mail helyett emil). magyarrá gyűrés: ha végképp nincs más ötletünk, alakítsuk át a

szó hangalakját úgy, hogy magyarul is jól kimondható legyen, és úgy is írjuk. Ez régen általános gyakorlat volt, így lett például a Stefanból István, a sztolból asztal. ...”

A magyar orvosi nyelv ápolása és magyartítása, amint azt a Magyar Orvosi Nyelv egy tanulmány-szerzője megfogalmazta, közakarát kérdése. „Kazinczy (1759- 1831) idejében megvolt a közakarát. ... A nemzet védte közös kincsét. ... A nyelv, vagyis a nyelvhasználat állandóan változik, nem lehet leállítani, de ha ma a közakarát, valamint az intézményesített tudomány és a pénz hatalma újra a magyar nyelv mellé állna, könnyűszerrel jó irányba terelhetnénk változásának folyamát.” Napjainkban sajnos nem ez tapasztalható, mivel mind erőteljesebben hallhatók azok az anyanyelvellenes nyilatkozatok, miszerint a nyelvművelés sérti az emberi szabadságjogot azzal, hogy befolyásolni igyekszik az egyén beszédmódját, mert, szerintük, mindenkinek jogában áll úgy beszélni, ahogyan tud vagy akar. E nemzetromboló véleményeket semmiképp sem szabad elfogadni, harcolni kell ellenük, amit Grétsy László és Deme László az Édes Anyanyelvünk című rádiós műsorban már többször megtett.

A magyar orvosi nyelv védelme érdekében ismét Bősze Péter gondolatait szükséges idézni: **„Nem kérdéses, hogy az orvosi nyelv művelése új korszakát éli, ismételten a megújulás szakaszában van. ... Az orvosi szaknyelv megújítása nem választható el más szaknyelvek és a köznyelv kiművelését célzó törekvésektől, más szóval, a tudatos nyelvújítástól. A történelem tanítása szerint a nyelvújítás az ellenállás eszköze, és ... a magyarosító törekvések legtöbbször akkor erősödnek fel, amikor az erőszak vagy az elnyomás valamilyen módja nehezedik az országra. Ma egy újfajta elnyomással, a világgymarmatosítással (globalizáció) nézünk szembe, és a nyelvújítás ismét az ellenállás eszköze lett. Szembeszállás egy, a nemzeti tudatunkat és nyelvünket eltaposni akaró világméretű mozgalommal.**

A szakirodalom nyelvhelyességi gondjait ma már sajnos nem csak az idegen szavak áradata jelenti, hanem sokszor a stílus, a mondatszerkesztés és a szórend is idegen. Az orvosi szaknyelv stílusbeli problémái főleg abból erednek, hogy a gyors szakmai információcsere stílusa annyira „beivódik” az orvosokba, hogy a cikkszerzők többsége írásban sem tud szabadulni tőle. Pedig dr. Varga Zoltán szerint „annak, aki úgy érzi, hogy gondolatai, munkájának eredményei ország-világ, sőt, az utókor érdeklődésére is számot tarthatnak, és ezért írásban kívánja foglalni őket, arra kell törekednie, hogy az ne csak szakmailag legyen kifogástalan,”

hanem nyelvileg is. Mert két dolgot azért mindenkinek tudnia kell: **„Nincsenek elkülönült, izolált, elefántcsonttoronyba zárkózó szaktudományok és szaknyelvek. ... Szaknyelveink ... csak együtt, kéz a kézben fejlődhetnek az egész magyar nyelv részeként ... „A másik: „Nincs, és nem is létezhet törés a humán és a reál között – alkotni, de egyáltalán, élni: csak a szó valódi értelmében teljes emberként lehetséges.” (Grétsy Zsombor)**

Ez a munka nem lehet sikeres, ha csupán egy maroknyi elszánt ember végzi. „A nyelv tisztességes használata és fejlesztése nem lehet csak a nyelvészek, illetve a nyelvművelők ügye. A magyar értelmiségnek – a magas fokú idegen nyelvismeret mellett – kiválóan meg kell tanulnia magyarul írni és beszélni.” (Kiss József) Ehhez mindannyiunk összefogására van szükség. „A magvetés most újra megtörtént: rajtunk múlik, hogyan növekszik gyümölcsöt, termést hozóvá nyelvművelésünk.” (Dr. Györffy Sándor) „Mindannyian tudjuk, hogy ez nem könnyű feladat, de menteni kell azt, mit ránk hagytak a századok.” (Dr. Bertók Lóránd)

Úgy gondolom, ezt az intést a délvidéki orvostársadalomnak, valamint az értelmiségünknek is meg kellene szívlelnie, mivel nálunk ez a probléma hatványozottan van jelen.

Forrásmunkák: Nyelvművelő kézikönyv (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985), Hernádi Sándor: Szó-beszéd (Gondolat Kiadó, Budapest, 1981), Anyanyelvi kaleidoszkóp, szerk.: Grétsy László (Gondolat Kiadó, Budapest, 1973), Bárczi Géza: A magyar nyelv múltja és jelene (Gondolat Kiadó, Budapest, 1980), Nyelvünk világa, szerk.: Kovalovszky Mikós (Gondolat Kiadó, Budapest, 1973), Anyanyelvünkért, szerk.: Guttmann Miklós (Pomurska Založba, 1983), Kossa János: Nyelvünk fűszerszámai (Gondolat Kiadó, Budapest, 1979), Új anyanyelvi kaleidoszkóp, szerk.: Felde Györgyi és Grétsy László (Gondolat Kiadó, Budapest 1980), Dr. Dávid András: Nyelv és varázs (Tankönyvkiadó, Budapest, 1980), Bárczi Géza: Nyelvművelésünk (Gondolat Kiadó, Budapest, 1974), Hernádi Sándor: Helyesen, szépen magyarul (Tankönyvkiadó, Budapest, 1977), Jakab István: Nyelvünkéről nyelvünkért (Madách Kiadó, Pozsony, 1980), Szűts László: Meghonosodó idegen szavak viselkedése nyelvünkben (A magyar nyelvi norma érvényesülése napjaink nyelvhasználatában, szerk. Kemény Gábor és Kardos Tamás, MTA. 1994. *)